

סילבוס

פוליטיקה השוואתית וישראלית: קורס יסוד לתלמידי מחקר -
56942

תאריך עדכון אחרון 18-10-2019

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מדע המדינה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' ראובן חזן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: reuven.hazan@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום

מורי הקורס:

פרופ ראובן חזן

תאור כללי של הקורס:

הקורס בוחן את הפוליטיקה הישראלית תוך השוואה לדמוקרטיות אחרות הן במישור התיאורטי והמושגי והן במישור המעשי. הקורס מתמקד בשלושה צירים עיקריים: 1. סקירת הספרות האקדמית הרלוונטית לגורמים מרכזיים בפוליטיקה ההשוואתית ככלל ולפוליטיקה הישראלית בפרט; 2. בחינה השוואתית של ההסדרים המוסדיים שאומצו בישראל בהשוואה למדינות דמוקרטיות אחרות; 3. הצגה ודיון ביקורתי במחקרים חדשים של חוקרי הפוליטיקה הישראלית באקדמיה, במכוני מחקר ובעולם הפוליטי שמטרתו לקדם הצעות שונות לשינוי פוליטי, בהיבט השוואתי.

מטרות הקורס:

להכיר את הפוליטיקה הישראלית לעומק, על נקודות החוזק והחולשה שלה. להבין ולמקם בקונטקסט השוואתי את המבנים המוסדיים הקיימים בישראל. לדעת את הספרות המקצועית בנושאים מרכזיים בפוליטיקה ההשוואתית. לבחון באופן ביקורתי הצעות לרפורמה פוליטית בישראל.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. להבחין בין הסדרים מוסדיים שונים על בסיס הסיווג הקיים בספרות האקדמית
2. להשוות בין המוסדות הפוליטיים הקיימים בישראל אל מול אלה הקיימים במדינות אחרות בעולם הדמוקרטי
3. להצביע על נקודות חוזק וחולשה של הפוליטיקה הישראלית
4. לסקור לעומק הצעות שונות לרפורמות בפוליטיקה הישראלית
5. לדון באופן ביקורתי בהצעות לרפורמה פוליטית-מוסדית בישראל על בסיס ידע תיאורטי ודוגמאות אמפיריות השוואתיות

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות פרונטליות משולבות עם דיונים ופרזנטציות על ידי הסטודנטים.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא: הגישה ההשוואתית לפוליטיקה
2. האם ישראל ייחודית?
3. רפורמה פוליטית
4. סוג המשטר: נשיאותי או פרלמנטרי
5. שיטת המשטר בישראל □ המצב הקיים והצעות לשינוי
6. מפלגות פוליטיות
7. המפלגות בישראל □ המצב הקיים והצעות לשינוי
8. שיטות בחירה
9. שיטת הבחירות בישראל □ המצב הקיים והצעות לשינוי
10. בחירת מועמדים
11. בחירות מועמדים בישראל □ המצב הקיים והצעות לשינוי
12. הרשות המחוקקת, הרשות המבצעת והיחסים בין הרשויות
13. הרשות המחוקקת, הרשות המבצעת והיחסים בין הרשויות בישראל □ המצב הקיים והצעות לשינוי

14. קואליציות ואחריותיות
15. קואליציות ואחריותיות בישראל □ המצב הקיים והצעות לשינוי

חומר חובה לקריאה:

1. מבוא: הגישה ההשוואתית לפוליטיקה
הייג, רוד והרופ, מרטין (2011). פוליטיקה השוואתית. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. פרק חמישי, "הגישה ההשוואתית", עמ' 123-147.
Lijphart, Arend (1971). □Comparative Politics and the Comparative Method.□
American Political Science Review, Vol. 65(3), pp. 682-693.
2. האם ישראל ייחודית?
Mahler, Gregory S. (2016). *Politics and Government in Israel: The Maturation of a Modern State*. Lanham: Roman and Littlefield. Introduction, □The Study of Israel in Comparative Context□, pp. 1-10.
Barnett, Michael (1996). □The Politics of Uniqueness: The Status of the Israeli Case.□ In: Barnett, Michael (ed.) *Israel in Comparative Perspective: Challenging the Conventional Wisdom*. Albany: State University of New York Press, pp. 3-25.
3. רפורמה פוליטית
Rahat, Gideon (2008). *The Politics of Regime Structure Reform in Democracies: Israel in Comparative and Theoretical Perspective*. Albany, NY: State University of New York Press. Chapter One, □Stability and Reform of the Regime Structures of Established Democracies□, pp. 7-43.
4. סוג המשטר: נשיאותי או פרלמנטרי
Lijphart, Arend (2012). *Patterns of Democracy: Government Forms and Performances in Thirty-Six Countries*. New Haven: Yale University Press. Chapter 7, □Executive-Legislative Relations: Patterns of Dominance and Balance of Power□, pp. 105-123.
Linz, Juan J. (1990). □The Perils of Presidentialism□. *Journal of Democracy*. Vol. 1 (1), pp. 51-69.
Duverger, Maurice (1980). □A New Political System Model: Semi-Presidential Government□. *European Journal of Political Research*, Vol. 8 (2), pp. 165-187.
ראובן, חזן (1998). "לא פרלמנטרי ולא נשיאותי: שינוי שיטת הבחירות ודפוס המשטר בישראל". פוליטיקה, גיליון 2, עמ' 97-111.
5. שיטת המשטר בישראל □ המצב הקיים והצעות לשינוי
דורון, גדעון (2006). משטר נשיאותי לישראל. ירושלים: כרמל. פרק שביעי, "מהו סוג המשטר הראוי לישראל?", עמ' 282-299.
6. מפלגות פוליטיות
Katz, Richard S. and Mair, Peter (1995). □Changing Models of Party Organization and Party Democracy: The Emergence of the Cartel Party□. *Party Politics*, Vol. 1 (1), pp. 5-28.
Yishai, Yael (2001). □Bringing Society Back In: Post Cartel Parties in Israel□. *Party*

Politics, Vol. 7 (6), pp. 667-687.

Lijphart, Arend (2012). *Patterns of Democracy: Government Forms and Performances in Thirty-Six Countries*. New Haven: Yale University Press. Chapter 5, [Party Systems: Two-Party and Multiparty Patterns], pp. 60-78.

Hazan, Reuven, Y. (Forthcoming). [Parties and the Party System of Israel]. In: Reuven Y. Hazan, Alan Dowty, Menachem Hofnung and Gideon Rahat (eds.). *Handbook of Israeli Politics and Society*. London: Oxford University Press, (mimeo)

7. המפלגות בישראל [המצב הקיים והצעות לשינוי

קניג, עופר (2013). "מצב המפלגות בישראל". בתוך: רהט, גדעון, שלומית ברנע, חן פרידברג ועופר קניג (עורכים). תיקון שיטת הממשל בישראל. ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה, עמ' 125-144. קניג, עופר, גדעון רהט, מיכל פיליפוב ואור טוטנאור (2014). "מבוא". בתוך: קניג, עופר, גדעון רהט, מיכל פיליפוב ואור טוטנאור. פחות תמורת יותר: חברי מפלגות בישראל. ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה, עמ' 15-22.

8. שיטות בחירה

Gallagher, Michael and Mitchell, Paul (2005). [Introduction to Electoral Systems]. In: Gallagher, Michael and Mitchell, Paul (eds.). *The Politics of Electoral Systems*. Oxford: Oxford University Press, pp. 3-15 only.

Reuven Y. Hazan, Reut Itzkovitch-Malka and Gideon Rahat (Forthcoming). [Electoral Systems in Context: Israel]. In: Erik S. Herron, Robert J. Pekkanen and Matthew S. Shugart (eds.). *Oxford Handbook of Electoral Systems*. Oxford: Oxford University Press, (mimeo).

Farrell, David M. (2011). *Electoral Systems: A Comparative Introduction*. New York: Palgrave Macmillan. Chapter 5, [Mixed-Member Electoral Systems], pp. 93-118. אטמור, ניר ורהט, גדעון (2008). [רפורמה בשיטת הבחירות של ישראל: שיטות יחסיות-אזוריות ותוצאותיהן הפוליטיות]. בתוך: כסיף, ארז (עורך). לחלק את הארץ: על שיטת החלוקה האזורית ועל אודות צדק חלוקתי, תל אביב: כרמל, עמ' 261-282.

9. שיטת הבחירות בישראל [המצב הקיים והצעות לשינוי

פרידברג, חן, ניר אטמור ואנה קנפלמן. (2013). "שיטת הבחירות בישראל: דיאגנוזה". בתוך: רהט, גדעון, שלומית ברנע, חן פרידברג ועופר קניג (עורכים). תיקון שיטת הממשל בישראל. ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה, עמ' 22-30. פרידברג, חן וניר אטמור (2013). "שיטת בחירות יחסית אזורית". בתוך: רהט, גדעון, שלומית ברנע, חן פרידברג ועופר קניג (עורכים). תיקון שיטת הממשל בישראל. ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה, עמ' 60-113.

10. בחירת מועמדים

Hazan, Reuven Y. and Rahat, Gideon (2010). *Democracy within Parties: Candidate Selection Methods and Their Political Consequences*. Oxford: Oxford University Press. Chapter 1, [What is Candidate Selection and Why is it Important for Understanding Politics?], pp. 1-15.

Rahat, Gideon; Hazan, Reuven Y. and Katz, Richard S. (2008). [Democracy and Political Parties: On the Uneasy Relationships between Participation, Competition and Representation]. *Party Politics*, Vol. 14 (6), pp. 663-683.

-
11. בחירת מועמדים בישראל □ המצב הקיים והצעות לשינוי
Hazan, Reuven Y. and Gideon Rahat (2010). *Democracy within Parties: Candidate Selection Methods and Their Political Consequences*. Oxford: Oxford University Press. Chapter 10, □Candidate Selection, Political Parties, and Democracy□, pp. 165-178.
12. הרשות המחוקקת, הרשות המבצעת והיחסים בין הרשויות
Massicotte, Louis (2001). □Legislative Unicameralism: A Global Survey and A Few Case Studies□. *Journal of Legislative Studies*, Vol. 7 (1), pp. 151-170.
Chen Friedberg and Reuven Y. Hazan (Forthcoming). □The Legislative Branch in Israel□. In: Reuven Y. Hazan, Alan Dowty, Menachem Hofnung and Gideon Rahat (eds.). *Oxford Handbook of Israeli Politics and Society*. London: Oxford University Press, (mimeo).
- Kenig, Ofer (Forthcoming). □The Executive Branch in Israel□. In: Reuven Y. Hazan, Alan Dowty, Menachem Hofnung and Gideon Rahat (eds.). *Oxford Handbook of Israeli Politics and Society*. London: Oxford University Press, (mimeo).
- Loewenberg, Gerhard and Patterson, Samuel C. (1979). *Comparing Legislatures*. Boston: Little, Brown and Company. Chapter 7, □Executive-Legislative Relations□, pp. 231-279.
- Mahler, Gregory, S. (2016). *Politics and Government in Israel: The Maturation of a Modern State*. Lanham: Roman and Littlefield. Chapter 6, □The Prime Minister and the Knesset□, pp. 157-187.
13. הרשות המחוקקת, הרשות המבצעת, והיחסים בין הרשויות בישראל □ המצב הקיים והצעות לשינוי
ברנע, שלומית, שוריק דרייטפיץ ומתן שרקנסקי (2013). "מודלים להרכבת ממשלה". בתוך: רהט, גדעון, שלומית ברנע, חן פרידברג ועופר קניג (עורכים). תיקון שיטת הממשל בישראל. ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה, עמ' 356-399.
14. קואליציות ואחריותיות
Lijphart, Arend (2012). *Patterns of Democracy: Government Forms and Performances in Thirty-Six Countries*. New Haven: Yale University Press. Chapter 6, □Cabinets: Concentration Versus Sharing of Executive Power□, pp. 79-104; Chapter 7, □Executive-Legislative Relations: Patterns of Dominance and Balance of Power□, pp. 123-126.
- Arian, Asher, Nachmias, David and Amir, Ruth (2002). *Executive Governance in Israel*. Basingstoke: Palgrave. Chapter 5, □Elections, Coalitions and Governance□, pp. 87-105.
15. קואליציות ואחריותיות בישראל □ המצב הקיים והצעות לשינוי
Bargsted, Matias A. and Kedar, Orit (2009). □Coalition-Targeted Duvergerian Voting: How Expectations Affect Voter Choice under Proportional Representation□. *American Journal of Political Science*, Vol. 53 (2), pp. 307-323.

חומר לקריאה נוספת:
יש לעיין באתר הקורס במערכת המודל.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 20 %
הגשת עבודה 60 %
הגשת תרגילים 20 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

□ הסילבוס בהתהוות והינו זמני בלבד, ולכן נוסח זה אינו קובע. הסילבוס הסופי יועלה רק לקראת פתיחת שנת הלימודים ונמצא באתר הקורס.
□ מבנה הציון יהיה כדלקמן: השתתפות ותרומה לדין □ 20%
איכות הגשת המסמכים והצגת הפרזנטציה - 20%
עבודה מסכמת - 60%.

□ לפירוט מלא של חומרי הקריאה בקורס, כולל קריאת החובה והרשות וחלוקת חומר הקריאה לפי שבועות יש לבקר באתר הקורס במערכת המודל.

□ במהלך הקורס יכול המרצה, במסגרת שיקול דעתו האקדמי, להחליט על שינויים בתכנית הקורס, לרבות שינוי המטלות המפורטות בסילבוס או הוספת מטלות.